

2017-03-10

Yttrande över

Parlamentariska landsbygdskommittén, SOU 2017:1 För Sveriges landsbygder - en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd.

Inledning

Mot bakgrund av besöksnäringens mycket stora betydelse i Jämtland Härjedalen, där den i realiteten varit en basnäring under lång tid, och att den som näring har varit och fortsatt är närvarande i i stort sett hela regionen ser vi mycket positivt på att frågor av vikt för landsbygden lyfts som de gjorts i kommitténs arbete. Företag och personal inom besöksnäringen finns i mer eller mindre alla delar av regionen och fyller ofta även andra funktioner än de som enbart har med kärnverksamheten att göra. Det kan handla om service av olika slag som är viktiga för hela bygder men också om medverkan i för samhället viktiga funktioner som t ex fjällräddning, räddningstjänst och liknande. Färska studier visar också att så mycket som ca 75 % av den samlade omsättningen i samtliga branscher i destinationer i vår region på ett eller annat sätt kommer från de gäster som besöker och investerar i områdena. Utan besöksnäringen skulle vissa orter helt enkelt ha mycket svårt att finnas kvar och därför är besöksnäringen och de aktörer som på olika sätt verkar i den samhällsbärare av stor betydelse. Insatser av det slag som utredningen föreslår är därför välkomna.

Sedan år 2000 har omsättningen inom besöksnäringen i Jämtland Härjedalen ökat med mer än 50 % och vi ser en fortsatt positiv utveckling framför oss och mot bakgrund av de mål som är satta i den regionala besöksnäringstrategin så kommer näringen i regionen fram till år 2030 behöva anställa ytterligare ca 2 000 medarbetare. För att detta ska fungera måste förstas även samhället runt omkring fungera och här ser vi stora fördelar med innehållet i kommitténs förslag. Även på nationell nivå är besöksnäringen inne i en stark utveckling och vår region står för en väsentlig del av den.

Det övergripande målet att Sverige bör öka produktionen och minska importen ser vi som en tydlig signal till att även besöksnäringen ses som en viktig del i detta i och med möjligheter till en ökad export, d v s ett ökat inresande av utländska gäster där vi ser en stor potential.

Om utredningens samtliga förslag är genomförbara och inom vilken tidsperiod blir förmodligen föremål för fortsatt diskussion. Vi vill i alla fall förutom att uttrycka en allmänt positiv hållning till kommitténs arbete och att den lyfter även för besöksnäringen viktiga frågor som infrastruktur och kommunikationer, även digitalt, finansiering av både näringsverksamhet och boende, behoven av statlig närvaro som bl a polis och tillgänglighet till kompetensförsörjning, service och kultur.

Förhoppningsvis kan Landsbygdskommitténs arbete också bidra till en attitydförändring i frågor som rör landsbygden och motsatsförhållanden mellan stad och land.

Speciellt viktiga punkter

Flera av förslagen under *"Näringsliv och företagande"* är viktiga att de genomförs då förbättrade finansieringsmöjligheter är nödvändiga och vi noterar särskilt att uttrycket *"platsbundna näringar"*

används i vilket vi förstås läser in besöksnäringen. Det är också värt att påminna om att för att skapa bättre förutsättningar för att kunna anställa och behålla medarbetare så måste även finansieringsmöjligheterna av bostäder förbättras. Positivt också att Vinnovas roll och ansvar lyfts fram i det här sammanhanget.

Även förslaget till uppdrag avseende en omställning till en biobaserad samhällsekonomi ser vi positivt på då en av besöksnäringens stora utmaningar vad gäller miljöfrågan ligger i transporterna. En hållbar infrastruktur och hållbara transporter gynnar turismen och kommer att bli än mer viktiga förutsättningar.

Inriktningen mot regionala exportcentra inkl samarbete med Visit Sweden är positivt men kommer att kräva utökade resurser för att inte för mycket splittra och tappa kraft i den internationella marknadsföringen där det ofta är angeläget att tänka större för att få genomslag. Ett exempel på ett regionalt exportcentra, eller del av, skulle kunna vara Jämtland Härjedalen Turism, JHT, eller våra större destinationsorganisationer mot bakgrund av vår erfarenhet och våra nätverk inom området.

Sänkta arbetsgivar- och egenavgifter påverkar med säkerhet även besöksnäringen positivt och möjlighet till avskrivning av studieskulder skulle öka attraktionen hos mer högutbildad arbetskraft att bosätta sig i våra turismdestinationer.

Målet avseende tillgång till digital infrastruktur inom **"Digital kommunikation och infrastruktur"** bör tidigareläggas och vara genomfört redan 2020 med tanke på dess stora betydelse och för detta ändamål bör mer resurser än de föreslagna anslås. För besöksnäringen handlar det om allt från allmän tillgång till information till marknadsföring och bokning, administration, betalningsmöjligheter och säkerhet.

Att flera av förslagen pekar på behoven av en utvecklad transportinfrastruktur är positivt då tillgängligheten till våra destinationer har en avgörande betydelse men även här finns stora behov av utökade resurser och förhoppningsvis kan kommitténs arbete bidra även i den frågan. En gammal brist är att vid fördelning av resurser för investeringar och underhåll i infrastrukturen så värderas inte besöksnäringens betydelse och det långsträckta vägnätet i vår region så som vi anser att det bör göra. Åre har ca 30 000 bäddar för besökare, Funäsfjällen ca 25 000 och Vemdalen ca 18 500 men vi menar att infrastruktur och underhåll inte är anpassade för dessa volymer. Inom transportområdet behöver också möjligheterna till samordning av olika typer av persontransporter förbättras vilket förutom ökad bekvämlighet för gästen också skulle bidra till möjligheterna att nå miljömålen.

Det är också angeläget att i diskussioner om eventuella förändringar av skatter och avgifter inom det transportpolitiska området dessa ställs mot vilka konsekvenser de kan få i relation till de landsbygdspolitiska målen.

Som nämnts i inledningen ovan så är besöksnäringens behov av **"Kompetensförsörjning"** en verklig framtidsfråga i form av både en stor möjlighet men även en stor utmaning. Bland möjligheterna kan särskilt nämnas näringens stora förmåga att ge många yngre och nysvenskar möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Med en utvecklingstakt, fullt rimlig och jämförbar med de senaste 10 årens, så finns fram till år 2030 behov av ca 2 000 nya medarbetare bara i Jämtland Härjedalen.

Det är positivt att kommittén särskilt pekar på frågan men i tillägg till de lagda förslagen bör Arbetsförmedlingens möjligheter att arbeta förebyggande utökas. Vi har ett bra samarbete med Arbetsförmedlingen men i dagsläget begränsas, som vi upplever det, deras insatser till målgruppen "arbetslösa" medan en breddning till att lättare kunna arbeta med även de som löper risk att bli arbetslösa eller som skulle se mer positivt på att vara kvar i branschen även kommande säsonger om samhälle och näringsliv enklare skulle kunna erbjuda upplägg där jobb och utbildning varvas över en årscykel, gärna under flera år.

Två andra exempel på mer eller mindre ständigt pågående diskussioner är hur vi kan stärka

kompetensförsörjningen med ökade möjligheter till lärlings- och traineeplatser, även efter genomgången högre utbildning vilket också kopplar till det behov vi ser av att försörja näringen med morgondagens ledare. Utbildningsanordnare och näring behöver avslutningsvis ökade resurser till att utforma relevanta och mer flexibla utbildningar utifrån vad besöksnäringen önskar.

Inom området **"Samhällsplanering och bostadsbyggande"** redovisas flera angelägna åtgärder, inkl förbättrade finansieringsmöjligheter. Ett problem i attraktiva turismdestinationer är att priser drivs upp av ökat intresse för fritidsboende medan arbetskraften i dessa destinationer inte har möjlighet att konkurrera inom den prisbild. Här behövs en nya former för att underlätta bostadsbyggande för permanentboende i anslutning till turismdestinationer i landsbygd. Samtidigt finns det motsatta problemet i områden som inte har sådana marknadsvärden vilket närmast omöjliggör en lånefinansiering.

Besöksnäringen är positiv till att SKL tagit fasta på näringens inspel och nu börjat arbeta för att bättre lyfta in besöksnäringen i samhällsplaneringssammanhang och förhoppningsvis kan landsbygdskommitténs förslag ge än mer energi i den riktningen. Vad gäller frågan om riksintressen så har tidigare Jämtland Härjedalen Turism tillsammans med Länsstyrelsen i Jämtlands län lyft frågan om ett inrättande av ett riksintresse för besöksnäringen för att kunna jämställa den näringens behov med andra näringar och områden som redan finns med i riksintressesammanhanget.

Tillgång till **"Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur"** är lika angeläget på landsbygden som i landet i övrigt och är en viktig del i att ge förutsättningar för att driva verksamhet och för att kunna leva och verka i områden där besöksnäringen finns idag och som nämnts ovan så finns också exempel på hur besöksnäringen medverkar till att upprätthålla sådana förutsättningar. Samtidigt vet vi att det också finns en tveksamhet från företag inom näringen till att ta på sig liknande uppgifter då villkoren upplevs som osäkra.

Vad avser **"Statens närvaro"** så är den av samma vikt som behoven av annan service och bland de delar som nämns i förslaget vill vi särskilt peka på behovet av polisiär närvaro med tanke på näringens omfattning i stora delar av regionen och de stora avstånden. Här stödjer vi t ex förslaget om tidsatta krav på hur snabbt polisen ska vara på plats vid allvarliga brott. En säker resa och vistelse ger trygghet även för personal och boende vilket ökar attraktionskraften. Vi anser också att statens närvaro är en viktig signal som gör det mer självklart även för andra aktörer att fortsätta ge god service.

Merparten av förslagen i delen **"Styrning och organisering av landsbygdspolitiken"** tolkar vi som kommittén vill bygga in en större medvetenhet och ansvar för hur olika beslut, former för samhällets organisation osv kan påverka förutsättningarna för landsbygden. En hel del av det som tas upp borde kanske fungera redan idag inom befintliga strukturer men om ytterligare åtgärder krävs för att t ex överbrygga de statliga myndigheternas olika regionindelningar och konsekvenser av det så är det förstås positivt.

Avslutningsvis så lyfts inom **"Civilsamhället"** flera viktiga frågor men här saknar vi kommentarer om föreningslivets betydelse som ofta är mycket stor på landsbygden och där det ofta också finns en koppling till delar av besöksnäringen t ex i samband med genomförande av större evenemang.

Tack för möjligheten att lämna synpunkter!

Mats Forslund
VD

Anne Adsten
Turismutvecklare